

Kold søgte selv ind i den offentlige Skole, men han blev afvist, og derfor dannede han sin egen Skoleform, den frie Skole. Han talte skarpe Ord mod den daværende Folkeskole, Almueskolen, og sagde: Der findes hverken Marv eller Kærne i den, den hører Døden til, og han begrundede det dermed, at der ingen Forbindelse var med Hjemmene, og at der fra de daværende Skolelederes Side var Modstand mod den levende Undervisning. Hans Skoleform blev den frie Skole, men der er ingen Tvivl om, at siden den Tid er vor Folkeskole, navnlig den paa Landet, blevet stærkt paavirket af de Kold'ske Ideer, ja, man kan godt sige, at der mange Steder i Folkeskolen holdes „fri“ Skole; navnlig de Lærere, der udgik fra Ludvig Christian Møllers og Svendsens Seminarier, underviste paa den Maade.

Jeg har fremsat disse Bemærkninger, fordi jeg gerne vil have oplyst, hvad Meningen er med, at der nu stadig tales om de Kold'ske og Grundtvig'ske Skoleideer. Er det blot en ydre formel Protest mod Lektieskolen, saaledes som vi har den mange Steder i Folkeskolen, og navnlig i Mellem- og Realskolen, i vore Seminarier og Gymnasier, er det blot *Formen*, der er Tale om, eller er det ogsaa *Indholdet* i den Kold'ske Skole og det *Maal*, som denne Skole satte sig? Det har, mener jeg, nogen Interesse at blive klar herover, og Svaret, kan jeg sige, vil i ikke ringe Grad være bestemmende for vor Stilling, ikke alene til dette Lovforslag, men ogsaa til andre Skolelovforslag. Men skal de Ideer gennemføres, maa, som jeg sagde før, ikke saa faa Enkeltheder i Lovforslaget ændres. Jeg pegede i Fjor udførligt paa, at der navnlig er to Punkter, hvor vi mener, at Forældrenes Hovedindfyldelse paa Skolen og deres Afgørelser gaas for nær. Jeg kan her henvise til § 11, i hvilken den tidligere § 8 ophæves, og til Ansættelse af Amtsskolekonsulenten. Vi fra vor Side er bestemte Modstandere mod disse Forslag, som vi ikke mener stemmer med den Betragtning, Kold anlagde paa Skolen og dens Arbejde og Forhold til Forældrene. Der er et Punkt til, og det drejer sig om Tilsynet med den private Skole. Enten man nu er Ven af den private Skole, Friskolen, eller ikke, kommer man dog vel vanskeligt udenom, at den frie Skole er det Sted, hvor de Kold'ske Skoletanker har holdt sig bedst og klarest. Naar man nu vil reformere i Kolds Aand, saa synes jeg, man i dette Skoletilsynsforslag skulde være særdeles imødekommende overfor den frie Skole,

men det kan vi fra vor Side ikke anerkende, at Lovforslaget er. Jeg vil navnlig pege paa § 61, som ogsaa blev nævnt i Fjor, hvori der staaar, at man for at oprette private Skoler i København maa have Skoledirektionens Tilladelse. Dette er vist ikke alene i Uoverensstemmelse med de Kold'ske Tanker, men sikkert ogsaa med Grundlovens § 83. Derfor maa vi for at kunne gaa med til Lovforslaget kræve, at dette Punkt ændres. Jeg mener ligeledes, at det særlige Tilsyn, som er foreslaaet for de private Skoler, burde gælde for ikke alene de egentlige Forældreskoler, men ogsaa for de saakaldte selvejende Skoler, som vi har en hel Del af. Vi fra vor Side havde stillet Forslag derom i Skolekommissionen, men dette Forslag er ikke medtaget i det foreliggende Lovforslag. „Dansk Friskoleforening“ har jo holdt et Repræsentantmøde i Odense, der var meget stærkt besøgt, og dér kom det meget stærkt frem, at man fra den Side ikke kunde gaa med til Forslaget, men maatte kræve indgribende Ændringer. Dette tyder heller ikke paa, at den højtærede Minister har været særlig heldig med at finde en Form for Tilsynet med de private Skoler, som har kunnet passe for disse Skoler, hvor der undervises efter Kolds Tanker. Jeg ved vel, at den danske Friskoles Børnetal i Sammenligning med Folkeskolens er meget lille. Jeg tror, Ministeren udtalte, at denne Skoleform er i Tilbagegang. Jeg ved det ikke, det er muligt, men man kan nu ikke maae en Skoles Betydning efter Tallet af Elever. Der er ikke Tvivl om, at denne Skole trods det ringe Børnetal i Forhold til Folkeskolens har haft overmaade stor Betydning for vor Folkeskole, og der kan komme Tider, da der efter vor Opfattelse vil blive megen Brug for denne Skoleform. I det Øjeblik Socialdemokraterne finder det formaalstjenligt og har Magt til at gennemføre deres Programpunkt, at Religionsundervisningen skal udelukkes af den offentlige Skole, tror jeg, der vil blive stærkt Brug for denne Friskole, og derfor vil vi være med til at hævde den frie og uafhængige Stilling, som der er sikret den i Grundlovens § 83.

Ja, det var disse korte Bemærkninger, jeg kunde have Lyst til at gøre i Anledning af dette Lovforslag. Ellers kan jeg, som jeg sagde først, henholde mig til mine Udtalelser ved første Behandling i Marts i Aar.

Vesterager: Dette Lovforslag er jo en Genganger fra i Fjor. Ved første Behandling i forrige Samling blev de forskellige